

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5715/24
15.5.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Радмиле Радић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа Милош Станковић, адвокат из Крагујевца, са адресом за пријем поште Нови Београд, Булевар Михајла Пупина број 10д/128, против тужене “Eurobank direktna” а.д. Београд, са седиштем у Београду, ул. Вука Караџића број 10, коју заступа Јелена Томић, адвокат из Београда, ул. Војводе Миленка број 1, ради утврђења, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 83/21 од 29.5.2024. године, у седници већа одржаној дана 15.5.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 83/21 од 29.5.2024. године у ставу другом, трећем, четвртом, петом и шестом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу седмом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 83/21 од 29.5.2024. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена “Eurobank direktna” а.д. Београд да тужиљи АА из ..., на име трошкова парничног поступка исплати износ од 356.410,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, констатовано је да је тужба тужиле повучена у делу којим је тражила да суд утврди да је апсолутно ништава одредба члана 1 став 1 уговора о стамбеном кредиту бр... од 23.11.2006. године, која се односи на примену валутне клаузуле и у делу у коме је тражила да суд раскине уговор о стамбеном кредиту бр. ... од 23.11.2006. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је утврђено да су апсолутно ништаве одредбе члана 2 став 2 тачка 1 и члана 2 став 2 тачка 3 уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 23.11.2006.

године, закљученог између тужиле и тужене, које гласе: “Банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи” и “Банка задржава право промене каматне стопе, тј. Банка може до коначног измирења свих обавеза Корисника кредита по овом уговору, без закључења посебног Анекса мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима Пословне политике Банке који регулишу висину и начин обрачуна камате”. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је утврђено да су апсолутно ништаве одредбе чл.1 ст.1, чл. 2 став 1 тачка 1, чл. 2 став 2, тачка 6 и чл. 7 став 2 уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 23.11.2006. године, закљученог између тужиле и тужене, а које одредбе се односе на различит курс по коме банка пушта кредит у течај и по којем обрачунава ануитете и то како у делу који се односи на главницу, тако и у делу који се односи на камату. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је утврђено да су апсолутно ништаве одредбе члана 6 ст.1 тач.2 и чл.6 ст.1 тач.3 уговора о стамбеном кредиту бр. ... од 23.11.2006. године тужиле и тужене које одредбе се односе на једнократну новчану накнаду за обраду кредитног захтева и трошкова обраде кредитног захтева. Ставом петим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је утврђено да су апсолутно ништаве одредбе члана 6 ст. 1 тач. 4 уговора о стамбеном кредиту бр... од 23.11.2006. године закљученог између тужиле и тужене, која одредба се односи на премију осигурања. Ставом шестим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезана тужена да тужили исплати на основу стеченог без основа износ од 480.548,22 динара са законском затезном каматом на износ од: 15.871,00 динара почев од дана 28.11.2006. године, па до коначне исплате; на износ од 127.708,00 динара почев од 28.11.2006. године, па до коначне исплате; на износ од 261.967,40 динара почев од дана 19.6.2019. године, па до коначне исплате и на износ од 75.001,82 динара почев од дана 12.3.2015. године, па до коначне исплате. Ставом седмим изреке обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 387.910,00 динара. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован предлог тужиле за ослобађање од плаћања трошкова поступка – судских такси.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући је због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене одредби материјалног права и то како произилази из садржине поднете жалбе у ставу другом, трећем, четвртном, петом, шестом и седмом изреке. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Испитујући правилност побијаног дела првостепене пресуде у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку-ЗПП-а (“Службени гласник РС” број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-др.закон), Апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично основана у погледу одлуке о трошковима парничног поступка.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене одредбама члана 374 став 2 тачке 1,2,3,5,7 и 9 ЗПП-а, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се побијана одлука морала укинути. Приликом доношења ожалбене пресуде није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, обзиром да су супротно жалбеним наводима тужене, дати разлози пресуде за одлуку у побијаном делу разумљиви, јасни и непротивречни.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужене, као давалац кредита, тужила, као корисник кредита, и ББ, као солидарни дужник, дана 23.11.2006. године закључили су уговор о стамбеном кредиту бр..., којим је правни претходник тужене одобрио овде тужили као кориснику кредита, кредит у динарској противвредности од 79.296,09 ЦХФ по куповном курсу банке важећем на дан пуштања кредита у течај, како је то уговорено чланом 1 предметног уговора. Чланом 2, став 1 истог уговора, који носи назив “рок” уговорено је да се кредит одобрава кориснику кредита на рок од 240 месеци, при чему први ануитет доспева 30.11.2006. године, а последњи 31.10.2026. године. Уговорне стране су сагласно констатовале да ће износ сваке појединачне рате бити дефинисан ануитетним планом, који чини саставни део овог уговора. Обрачун и плаћања ануитета утврђених у плану отплате у ЦХФ се врши у динарској противвредности по средњем курсу на дан уплате. Чланом 2 предметног уговора, став 2, који носи назив “камата”, у тачки 1 уговорено је да на износ средстава одобреног кредита банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи која у моменту закључења овог уговора износи 4,75% на годишњем нивоу, тачком 3 истог уговора банка је задржала право промене каматне стопе, тј. банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита, по овом уговору, без закључења посебног Анекса, мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке, који регулишу висину и начин обрачуна камате, док је тачком 5 истог члана уговорено да ће се обрачун камате вршити применом пропорционалне методе и исти је исказан у ЦХФ, а тачком 6 да камату у складу са обрачуном из претходног става корисник кредита плаћа банци кроз месечне ануитете отплате кредита у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате. Осим наведеног, чланом 2, став 2, тачка 7 уговорено је и да у случају да корисник не измири своје доспеле обавезе у року њихове доспелости, на све доспеле, а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике и законским одредбама. Чланом 6 став 1 тачка 1 предметног уговора, корисник кредита се обавезао да уредно и благовремено отплаћује кредит према достављеном ануитетном плану, тачком 2 да пре пуштања кредита у течај плати банци провизију по средњем курсу банке у износу од 2,00% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева, одобрење и администрирање кредита, тачком 3 корисник кредита обавезао да пре пуштања кредита у течај плати банци фиксну провизију у износу од 30 еура у динарској противвредности по продајном курсу на дан уплате на име накнаде за обраду кредитног захтева код Националне корпорације, а тачком 4 да пре пуштања кредита у течај плати провизију у износу од 3,2% од износа одобреног кредита на име премије осигурања код Националне корпорације. Чланом 7 став 2 истог уговора, уговорено је да је износ месечног ануитета изражен у ЦХФ и корисник кредита га плаћа у динарској противвредности по продајном курсу банке важећем на дан уплате. Тужена, као давалац кредита, и тужила, као корисник кредита, закључиле су дана 18.6.2019. године уговор о конверзији бр.конв_..., којим је констатовано да се преостали дуг од 37.689,78 ЦХФ конвертује у дуг индексирани у еврима по курсу за конверзију по средњем курсу швајцарског франка према еврџу који се израчунава на основу званичних средњих курсева Народне банке Србије динара према еврџу и динара према швајцарском франку, важећем на дан конверзије, те да након извршене конверзије дуг износи 33.624,57 евра. Износ добијен конверзијом у складу са законом умањује се за 38% и износи 20.847,23 евра. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Биљане Јовановић од 2.9.2021. године утврђено је да је тужена током периода коришћења кредита повећавала висину номиналне камате стопе без потписивања

Анекса уговора. Наведена повећања каматне стопе довела су до повећања месечних ануитетна којима је банка задуживала тужилу. Повећање каматне стопе и месечних ануитета почиње од ануитета који је доспело 30.4.2007. године и наставља се до конверзије кредита 18.6.2019. године. Тужена је услед повећања номиналне каматне стопе у складу са пословном политиком банке, више обрачунала и кроз повећане ануитете наплатила тужилу износ од 3.351,88 ЦХФ, што у динарском износу, према курсу на датуме уплате износи 261.967,40 динара. Кредит је пуштен у коришћење по куповном курсу банке важећем на дан реализације кредита, а враћање кредита врши се по средњем курсу банке на дан уплате, односно плаћања обавезе по кредиту. Наплата обавезе по средњем курсу банке била је од дана одобрења кредита, па све до марта 2015. године. Обрачунате курсне разлике између износа који је тужила уплатила на име ануитета приликом отплате кредита, као и превремене отплате по средњем курсу за утужени период и износа који је тужила требало да плати по куповном курсу за исти период, износе 75.001,82 динара. Тужила је по основу осигурања кредита код НКОСК-а платила дана 27.11.2006. године, фиксну провизију за обраду кредитног захтева код НКОСК-а у износу од 30 еура и провизију на име премије осигурања код НКОСК-а у висини од 3,20% од износа одобреног кредита, што износи 2.537,47 ЦХФ односно у динарском износу од 127.708,00 динара. Тужена је наплатила износ од 15.871,00 динара на име трошкова обраде кредитног захтева.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, првостепени суд је применом одредби члана 11, 12, 13, 15, 18 став 3, 21 став 1, 46, 47, 50 став 1, 103, 104, 105, као и члана 1065 Закона о облигационим односима, донео одлуку као у ставу другом, трећем, четвртм и петом изреке.

Наиме, првостепени суд је ценећи садржину уговора о стамбеном кредиту, закљученом између парничних странака, оценио да су ништаве одредбе члана 2 став 2 тачка 1 и 3 уговора, које гласе “Банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи” и “Банка задржава право промене каматне стопе, тј. Банка може до коначног измирења свих обавеза Корисника кредита по овом уговору, без закључења посебног Анекса мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима Пословне политике Банке који регулишу висину и начин обрачуна камате”, с обзиром на то да је уговарањем оваквих параметара променљиве каматне стопе тужена банка превалила сав ризик заједничког посла на тужилу, као слабију уговорну страну, која у моменту закључења уговора није имала могућност да зна са каквим се суштинским будућим обавезама саглашава, због чега се не може рећи да постоји сагласност воља парничних странака у погледу камате, а која је обавеза слабије стране уговорнице неодредива. Реч је о уговору по приступи који дејствује по принципу “узми или остави” у коме је тужена банка, као јача страна уговорница, одредила садржину уговора. Тужила се као клијент безусловно сагласила да пристаје на променљиву каматну стопу, која између осталог зависи од пословне политике банке, све без обавезе уговорних страна да приликом промене каматне стопе закључују Анекс уговора о стамбеном кредиту. Променљиви елемент – промена пословне политике банке, не може зависити од једностране одлуке банке, већ искључиво од параметара који се формирају у општим токовима на тржишту и новца и који се објављују, те уговарање променљиве каматне стопе, као у конкретном случају, значи да банка може једностраним актима да мења каматну стопу не образлажући клијентима разлоге промене и не дајући објашњења којим се параметрима служила приликом одређивања висине камате. Имајући у виду

наведено, свака одредба о камати уговорена стамбеним кредитом која чини променљиву каматну стопу неодређивом, због тога што висина каматне стопе зависи од променљивих елемената који нису званично објављени и чија природа је таква да на њих може утицати једна од уговорних страна, јесте ништава, због тога што је противна принудним прописима и то члану 46 и 47 ЗОО-а, због чега је првостепени суд донео одлуку као у ставу другом изреке побијане пресуде.

Првостепени суд је оценио да су ништаве и одредбе члана 1 став 1, члан 2 став 1 тачка 1 и члан 2 став 2 тачка 6 и члан 7 став 2 уговора о стамбеном кредиту, које се односе на различит курс по коме банка пушта кредит у течај и по којем обрачунава ануитете, и то како у делу који се односи на главницу, тако и у делу који се односи на камату, јер је уговарањем различитог девизног курса за своје и за обавезе друге уговорне странке, банка нарушила циљ девизне клаузуле. Двострука заштита кроз истовремено уговарање валутне клаузуле и исплате кредитног износа по куповној отплати по средњем курсу директно је у супротности са начелом равноправности странака и еквивалентности узајамних престација, те је у конкретном случају приликом исплате одобрених кредитних средстава примењен куповни курс банке, док је кориснику кредита банка рату наплаћивала кроз месечне ануитете отплате у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан уплате, чиме је дошло до нарушења начела еквивалентности престација, што је противно одредбама члана 11, 12 и 103 ЗОО-а. Осим тога, првостепени суд је оценио да су ништаве одредбе члана 6 став 1 тачка 2, 3 и 4 уговора о стамбеном кредиту, које се односе на једнократну новчану накнаду за обраду кредитног захтева, трошкова обраде кредитног захтева и премију осигурања код Националне корпорације, с обзиром на то да се тужила чланом 6 обавезала да пре пуштања кредита у течај плати туженој провизију по средњем курсу банке у износу од 2% од износа одобреног кредита на име накнаде за обраду кредитног захтева одобрење и администрирање кредита, да пре пуштања кредита у течај плати банци фиксну провизију у износу од 30 евра по продајном курсу на дан уплате, као и провизију у износу од 3,2% од износа одобреног кредита. Банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга, одредаба уговора о кредиту којим се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита, не би била ништава под условом да је тужили пре закључења уговора била уручена понуда банке, која је садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита. У конкретном случају тужена до закључења главне расправе, иако је на њој терет доказивања, није доставила понуду која би садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима обраде кредита и у којој би тужена определила који то трошкови настају поводом обраде кредитног захтева и због чега баш у процентуалном износу од 2% од износа одобреног кредита, који трошкови настају због администрирања кредита, на име чега је дата једнократна накнада Националној корпорацији у износу од 30 евра, те због чега провизија на име премије осигурања износи 3,2% од износа одобреног кредита. Осим тога, потребно је да понуда садржи недвосмислене податке на основу којих корисник може јасно да изведе закључак о погодностима везаним за плаћање премије осигурања, с обзиром да се позитивни ефекти уговора о осигурању остварају на страни банке, док се кориснику кредита накнада за коришћење кредита увећава и за трошкове премије осигурања. Дакле, тужили је непознат механизам по којем се добија висина тих трошкова, што је доводи у неравноправан положај у односу на тужену, којој је на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора о кредиту, на чију садржину тужила, као корисник кредита, не може да утиче, ставила кориснику кредита одређени новчани

износ на располагање, а при томе за себе задржава право да одреди трошкове кредита без одговарајућих образложења који су то трошкови, на основу чега су утврђени и зашто се везују за износ одобреног кредита.

Како сам уговор о кредиту може опстати и без ништавих одредби којима је уговорена променљива каматна стопа, исплата уговорних обавеза по различитим курсевима, те једнократна накнада за обраду кредитног захтева, једнократна накнада Националне корпорације и премија осигурања, које при том нису биле одлучујућа побуда за закључење предметног уговора, већ је циљ закључења таквог уговора оно што је његова намена, а то је куповина непокретности, то је првостепени суд у складу са одредбом члана 105 став 1 Закона о облигационим односима, утврдио делимичну ништавост уговора о стамбеном кредиту и донео одлуку као у ставу другом, трећем, четвртм и петом изреке пресуде.

Одредбом члана 104 Закона о облигационим односима, као једна од последица у случају неважећег правног посла предвиђена је реституцију која подразумева враћање онога што је примљено по основу таквог посла, те како је из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Биљане Јовановић од 2.9.2021. године утврђена висина потраживања тужиле, те је суд сходно члану 104 став 1 и 3 Закона о облигационим односима обавезао тужену да врати тужилци оно што је на основу ништавих одредби примила, по правилима који важе за стицање без основа сходно одредби члана 210 и 214 ЗОО-а. Првостепени суд је оценио да тужила има право на законску затезну камату од дана када је наплатила наведене износе, имајући у виду да је тужена несавесни стичалац.

Правилно је првостепени суд оценио да су ништаве и одредбе члана 6 став 1 тачка 2, 3 и 4 Уговора о стамбеном кредиту број ... од дана 23.11.2006. године, којим је уговорена обавеза за клијента – тужилцу, да сноси трошак накнаде за обраду кредитног захтева, трошкове обраде кредитног захтева за осигурање код НКОСК и премију осигурања уговора код НКОСК. Ово из разлога што тужилци, као кориснику кредита, нису благовремено у предуговорној фази на јасан и недвосмислен начин предочени сви трошкови накнаде које је тужила дужна да плати, тако што ће јој се уручити, поред прегледа битних елемената уговора и понуда са истакнутим трошковима и накнадама, како онима који улазе у обрачун ефективне каматне стопе, тако и онима који нису њен саставни део, односно које би садржало недвосмислене податке на основу којих би тужила могла јасно да изведе закључак о погодностима везаним за плаћање премије осигурања. Правилно је првостепени суд утврдио да је ништава и одредба о наплати трошкова осигурања код НКОСК, јер исказивање те обавезе по врсти и висини уговора, задовољава услов одређености уговорне обавезе у смислу члана 46 став 2 Закона о облигационим односима. Иако је правно ваљана одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да плати банци премију осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, уколико се правилно примене одредбе Закона о Националној корпорацији за осигурање стамбених кредита и правилима пословања, у складу са начелом аутономије воље, правилно је првостепени суд у конкретном случају утврдио да та обавеза није била јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази исказивањем ове врсте трошкова кредита и његовог процентуалног номиналног износа у понуди, која тужилци није достављена, без обзира што банка није дужна да корисника кредита упозна са структуром и начином обрачуна

премије осигурања, како се то основано жалбом тужене наводи.

Имајући у виду све напред наведено, те да тужена није предпочила недвосмислено и јасно тужиљи обавезу како би тачно знала шта плаћа на име ових износа у предуговорној фази, правилно је првостепени суд оценио да су спорне одредбе ништаве и да исте не производе правно дејство, док са друге стране ништавост цитираних одредби предметног уговора не повлачи ништавост самог уговора сходно члану 105 Закона о облигационим односима имајући у виду да уговор може опстати без наведених одредби с обзиром на то да исте нису биле ни услов уговора, ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен.

У ситуацији када је банка тужена као доминантна уговорна страна (која је унапред припремила садржину уговора) уговорила обавезу за клијента - тужиљу да сноси трошкове обраде кредита које је наплатила умањењем средстава приликом пуштања кредита у течај, при чему није доказала да је пружила тужиљи- кориснику јасне и недвосмислене податке о исказивању трошкова на име обраде кредита, банка је на тај начин поступила супротно одредби члана 12, 13, 14, 16 и 21 Закона о облигационим односима. Тужиља је доведена у неравноправни положај у односу на тужену банку која је на основу унапред припремљеног и одштампаног уговора о кредиту, на чију садржину тужиља као корисник кредита није могла да утиче, уговорила обавезу тужиље да сноси трошкове банке без јасних и недвосмислених података о исказивању трошкова на име обраде кредита, с тим у вези предметна одредба, осим што је у супротности са основним начелима облигационих права, супротна је и одредби члана 46 и 50 Закона о облигационим односима, па је наведени део цитиране одредбе ништав у смислу члана 47 истог закона.

Наиме, трошкови обраде кредита улазе у обрачун ефективне каматне стопе, што значи да ефективна каматна стопа у себи садржи накнаде и трошкове који су настали приликом одобравања кредита, који ће настати у току реализације уговора о кредиту, а који су познати приликом његовог обрачуна. С обзиром на то да трошкови обраде кредита настају приликом одобравања кредита, као и да су трошкови пуштања кредита у течај познати на дан обрачуна кредита и ти трошкови морају бити укључени у обрачун ефективне каматне стопе и наплаћују се само кроз ефективну каматну стопу, а не умањењем износа кредита приликом његове исплате кориснику.

На основу цитираних прописа, као и прописа донетих након важења предметног уговора, сагласно заузетом правном ставу усвојеном на седници Грађанског одељења ВКС-а од 16.09.2021.године, несумњиво следи закључак да одредба уговора о обавезивању корисника кредита на плаћање трошкова обраде кредитног захтева није аргумент противна принудним прописима и јавном поретку или добрим обичајима и да стога није ништава у смислу члана 103 ЗОО-а, под условом да је понуда банке садржале јасне и недвосмислене податке о тим трошковима, као и да ти трошкови не могу бити два пута наплаћени у једнократном износу задржавањем дела средстава из одобреног износа кредита и истовременим укључивањем трошкова у ефективну каматну стопу.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужиља као корисник кредита са туженом банком закључила Уговор о стамбеном кредиту од 23.11.2006. године.

Међутим, тужилци пре закључења уговора није достављена понуда за закључење уговора о кредиту нити било који акт односно кореспонденција који би сагласно члану 32 ЗОО-а одговарао понуди нити је такво писмено тужена до закључења главне расправе, односно у жалбеном поступку, у складу са одредбом члана 372 ЗПП-а, доставила ради доказивања својих навода.

Дакле, из наведених доказа, супротно жалбеним наводима тужене, правилном оценом истих у смислу члана 8 ЗПП, правилно је првостепени суд утврдио да је у конкретном случају изостало јасно и потпуно обавештавање тужилце, као корисника кредита пре закључења уговора, у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивање ефективне каматне стопе на депозите и кредите ("Службени гласник РС" бр.57/06), која је важила у време закључења уговора, због чега је правилна одлука првостепеног суда о ништавости ових одредби.

Супротно наводима жалбе, правилно је првостепени суд закључио да тужилца основано тражи да суд утврди да су одредба члана 2 став 2 тачка 1 и 3 уговора о стамбеном кредиту, које гласе "Банка обрачунава и наплаћује камату по променљивој каматној стопи" и "Банка задржава право примене каманте стопе из претходног става у складу са актима Пословне политике Банке који регулишу висину и начин обрачуна камате", апсолутно ништаве имајући у виду да је предмет обавезе тужилце у том делу био неодређен. Одредбом члана 46. став 2. ЗОО прописано је да уговорна обавеза мора бити могућа, допуштена и одређена, односно одредива, а у смислу одредбе члана 47. истог закона, када је предмет обавезе немогућ, недопуштен, неодређен или неодредив, уговор је ништав.

Спорна одредба уговора о стамбеном кредиту није одређена, па је обавеза да плати камату на одобрена средства кредита препуштена искључиво вољи друге уговорне стране. Осим тога, таква уговорна обавеза је, сагласно одредбама Закона о облигационим односима - ЗОО, супротна и начелима равноправности страна у облигационом односу (члан 11), забране злоупотребе права (члан 13), забране стављања и искоришћавања монополског положаја (члан 14), начелу једнаке вредности давања (члан 15) и обавези уговорних страна да се у остваривању својих права уздрже од поступака којим би се отежало извршење обавезе друге стране (члан 18. став 3). С тим у вези, неосновани су наводи жалбе тужене да је у време закључења уговора о кредиту камата била тачно одређена. Супротно тим наводима жалбе, предметном одредбом туженој је омогућено да једнострано мења висину каматне стопе, што значи да у време закључења тог уговора висина каматне стопе није била нити одређена, нити одредива. То што су стране у облигационим односима у смислу члана 10. ЗОО слободне да своје односе уреде по својој вољи у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја како тужена у жалби указује, не значи да је законита одредба предметног уговора у делу који се односи на камату у погледу које је банка задржала право промене каматне стопе у складу са актима своје пословне политике који регулишу висину и начин обрачуна камате, због већ изложених разлога.

Правилно је првостепени суд оценио да је ништава одредба члана 1 став 1, члан 2 став 1 тачка 1, члан 2 став 2 тачка 6 и члан 7 став 2 предметног уговора о стамбеном кредиту у у делу који се односи на различит курс по коме банка пушта кредит у течај и обрачунава ануитете и то како у делу који се односи на главницу тако и у делу који се

односи на камату. Наиме, тужена банка је, као очигледно надмоћна уговорна страна која познаје прилике и кретање на тржишту финансијских послова, припремила уговор у којем је за тужиљу као корисника кредита уговорила неповољнији курс од оног по којем је тужиљи стављен кредит на располагање, те је на тај начин повредила основна начела облигационог права и то начело равноправности странака (чл. 11), једнаке вредности давања (чл. 15), начело савесности и поштења (чл. 12), забране злоупотребе права (чл. 13), забране проузроковања штете (чл. 16) и дужност понашања са појачаном пажњом, због чега је напред наведена одредба ништава.

Жалбени наводи тужене да је тек Законом о изменама и допунама закона о заштити корисника финансијских услуга (“Службени гласник РС”, бр. 139/14), који је почео да се примењују од 27.3.2015. године, уведен члан 41 став 1 који предвиђа да су банке дужне да при отплати обавеза корисника финансијских услуга које од дана почетка примене тог закона допсевају по основном уговору о кредитима индексираним у страној валути и закључених пре примене Закона о заштити корисника финансијских услуга, примењује онај тип девизног курса који су користиле при одобравању тих кредита или да примењују тип девизног курса који је за финансијске услуге повољнији од оног који су тада користиле, не доводе у питање исправност првостепене одлуке, већ напротив, иду у прилог закључку првостепеног суда о ништавости спорне одредбе, јер је наведено законско решење управо донето ради регулисања неравноправног положаја уговорних страна код банкарских уговора о кредиту, како би се овакве ситуације у будућности избегле, али се свакако спорна ситуација може подвести и под напред наведене одредбе Закона о облигационим односима, као основног закона који регулише поље уговорног права.

Правилно је првостепени суд, као последицу ништавости наведених одредби, обавезао тужену банку да плати износе исплаћене по основу ништавих одредби чију висину је утврдио на основу налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област Биљане Јовановић, а на који странке нису имале примедбе. Последица утврђења ништавости наведених одредби предметног уговора јесте обавеза тужене да врати тужиљи оно што је на основу тих одредби примила, а по правилима које важе за враћање стеченог без основа, сходно члану 210 и 214 истог закона. Тужиља има право и на законску затезну камату од дана када је туженој платила наведене износе у складу са одредбама које су утврђене ништавим до исплате, имајући у виду да је тужена несавесни стицалац, из разлога што се у конкретном случају ради о уговору по приступу којом су уговорне одредбе унапред припремљене и предложене од стране банке, те имајући у виду стручну и финансијску доминантност банке у односу на појединца (тужиљу).

Приликом одлучивања о основаности жалбе, односно законитости и правилности првостепене пресуде, другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе тужене, али их није посебно образлагао сагласно одредби члана 396. став 1. ЗПП-а.

На основу изложеног, одлучено је као у ставу првом изреке применом одредбе члана 390 ЗПП-а.

Међутим, приликом одлучивања о трошковима парничног поступка првостепени суд је погрешно применио одредбу члана 153 ЗПП-а, када је тужиљи на име приступа

на рочиште одржано дана 30.3.2022. године признао износ од 49.500,00 динара, уместо износ од 18.000,00 динара, с обзиром на то да је тужилца истакла захтев за накнаду трошкова парничног поступка до прекида поступка на име заступања на три одржана рочишта, да је поступак у овој правној ствари прекинут решењем П 7669/17 дана 24.7.2019. године и настављен дана 19.10.2020. године, те да су до прекида поступка одржана два рочишта и то дана 24.9.2018. године и 11.3.2019. године. С обзиром на изнето, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу седмом изреке је преиначена применом члана 150, 153, 154. и 163. Закона о парничном поступку, тако што је обавезана тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 356.410,00 динара и то: на име састава тужбе и образложеног поднеска од 13.11.2018. године у износу од по 45.000,00 динара, за заступање на два одржана рочишта (дана 24.9.2018. године и 11.3.2019. године) у износу од по 49.500,00 динара, на име састава поднеска од 14.10.2022. године у износу од 13.500,00 динара, за заступање на 4 одржана рочишта (дана 30.3.2022. године, 10.4.2023. године, 13.12.2023. године и 29.5.2024. године) у износу од по 18.000,00 динара, на име приступа на два неодржана рочишта (дана 2.11.2022. године и 7.11.2023) у износу од по 11.250,00 динара, и на име таксе на пресуду у износу од 19.410,00 динара све према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у време доношења првостепене пресуде и Таксеној тарифи важећој у време настанка таксене обавезе, као и име трошкова вештачења у износу од 40.000,00 динара, па је на основу члана 401. тачка 3. Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу другом изреке.

Одлука у ставу трећем изреке донета је применом одредбе чл. 165 у вези чл. 153 ЗПП-а, с обзиром на то да је тужена успела у незнатном делу у жалбеном поступку, и то у погледу одлуке о трошковима парничног поступка.

**Председник већа-судија
Радмила Радић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић